

σηκώνω

σηκώνω, ρ. [<μσν. σηκώνω <μτγν. σηκῶ (= ζυγίζω) + κατάλ. -ώνω], σηκώνω. **1.** αφυπνίζω κάποιον: «το πρωί θέλω να με σηκώσεις στις εφτά». **2.** ανέχομαι, δέχομαι, επιδέχομαι: «αυτά που ήξερες αλλού, γιατί εγώ δε σηκώνω αγριάδες». **3.** κηδεύω: «πότε θα σηκώσουν το νεκρό;». **4.** ξεσηκώνω, κάνω κάποιον να επαναστατήσει: «ήρθε εκεί που καθόμασταν, μας σήκωσε να πάμε για τσάρκα κι αυτός πήγε για ύπνο! || τους σήκωσε για απεργία». **5.** χτίζω: «μάζεψε λίγα λεφτουδάκια και σήκωσε έναν όροφο για την κόρη του». **6.** κάνω ανάληψη από τράπεζα, παίρνω χρήματα νόμιμα ή παράνομα: «πήγα το πρωί και σήκωσα πέντε χιλιάδες ευρώ από την τράπεζα, για να πάω διακοπές με την οικογένειά μου || χωρίς να τον πάρει κανείς μυρουδιά, σήκωσε το ταμείο και την κοπάνησε». **7.** κλέβω: «έλειπαν διακοπές οι άνθρωποι και τους σήκωσαν όλο το σπίτι». (Ακολουθούν 126 φρ.).

- δε με σηκώνει άλλο, βλ. λ. [άλλος](#).

- δε με σηκώνει το κλίμα, βλ. λ. [κλίμα](#).

- δε με σηκώνει ο αέρας, βλ. λ. αέρας.

- δε με σηκώνει ο τόπος, βλ. λ. [τόπος](#).

- δε σηκώνει, δεν είναι σωστό, δεν είναι επιτρεπτό, δεν επιτρέπεται: «δε σηκώνει να κοροϊδεύεις γέρο άνθρωπο». Πολλές φορές, τίθεται ως ερώτηση στο συνομιλητή και η απάντηση δίνεται από το ίδιο άτομο που ρωτάει: «σηκώνει να κοροϊδεύεις γέρο άνθρωπο, δε σηκώνει!».

- δε σηκώνει άλλο, βλ. λ. [άλλος](#).

- δε σηκώνει άλλο το κλίμα, βλ. λ. [κλίμα](#).

- δε σηκώνει η πλάτη μου ή δε σηκώνουν οι πλάτες μου, βλ. λ. [πλάτη](#).

- δε σηκώνει η τσέπη μου, βλ. λ. [τσέπη](#).

- δε σηκώνει μύγα στο σπαθί του, βλ. λ. [μύγα](#).

- δε σηκώνει πολλά λόγια, βλ. λ. [λόγος](#).

- δε σηκώνει πολλές κουβέντες, βλ. λ. [κουβέντα](#).

- δε σηκώνει τα μάτια του (της) απ' τη γη, βλ. λ. [μάτι](#).

- δε σηκώνει τα μάτια του (της) να δει άνθρωπο, βλ. λ. [μάτι](#).

- δε σηκώνει τα μάτια του (της) να με δει, βλ. λ. [μάτι](#).

- δε σηκώνει τα μάτια του (από κάτι), βλ. λ. [μάτι](#).

- δε σηκώνει τα μάτια του να με δει, βλ. λ. [μάτι](#).

- δε σηκώνει το πορτοφόλι μου, βλ. λ. πορτοφόλι.

- δε σηκώνει το ποτό, βλ. λ. [ποτό](#).

- δε σηκώνω αγριάδα ή δε σηκώνω αγριάδες, βλ. λ. αγριάδα.

- δε σηκώνω αντριλίκι ή δε σηκώνω αντριλίκια, βλ. λ. αντριλίκι.

- δε σηκώνω αστεία, βλ. λ. [αστείο](#).
- δε σηκώνω δεύτερη κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- δε σηκώνω ζοριλίκι ή δε σηκώνω ζοριλίκια, βλ. λ. [ζοριλίκι](#).
- δε σηκώνω κεφάλι, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- δε σηκώνω κεφάλι απ' τη δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#).
- δε σηκώνω κεφάλι απ' τη δουλειά μου, βλ. λ. [δουλειά](#).
- δε σηκώνω κεφάλι απ' το βιβλίο, βλ. λ. [βιβλίο](#).
- δε σηκώνω κεφάλι απ' το διάβασμα, βλ. λ. [διάβασμα](#).
- δε σηκώνω κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- δε σηκώνω νταηλίκι ή δε σηκώνω νταηλίκια, βλ. λ. [νταηλίκι](#).
- δε σηκώνω παραμύθι ή δε σηκώνω παραμύθια, βλ. λ. [παραμύθι](#).
- δε σηκώνω πλάκα ή δε σηκώνω πλάκες, βλ. λ. [πλάκα](#).
- δε σηκώνω πουστιές, βλ. λ. [πουστιά](#).
- δε σηκώνω συζήτηση, βλ. λ. [συζήτηση](#).
- δε σηκώνω τέτοια! βλ. λ. [τέτοιος](#).
- δε σηκώνω χαλινάρι, βλ. λ. [χαλινάρι](#).
- δεν μπορώ να σηκώσω κεφάλι, βλ. λ. [κεφάλι](#).
- δεν τα σηκώνω αυτά, απειλητική έκφραση σε κάποιον που μας συμπεριφέρεται προκλητικά ή που προσπαθεί με διάφορους δυναμικούς τρόπους να μας εκφοβίσει ή να μας επιβληθεί: «εμένα μη μου κάνεις τον άγριο, γιατί δεν τα σηκώνω αυτά». Πολλές φορές, άλλοτε προτάσσεται της φρ. και άλλοτε ακολουθεί το ρ. της φρ. το εγώ. Συνών. [δεν τα μασάω αυτά](#) / [δεν τα τρώω αυτά](#).
- δεν το σηκώνει (ενν. το ποτό), δεν αντέχει να πει πολύ, γιατί του δημιουργεί πρόβλημα, γιατί μεθάει εύκολα: «δεν το σηκώνει ο φουκαράς, κι όταν πει λίγο παραπάνω, γίνεται χάλια».
- η επιστήμη σηκώνει τα χέρια ψηλά, βλ. λ. [επιστήμη](#).
- η μύτη του να πέσει, δε σκύβει να τη σηκώσει, βλ. λ. [μύτη](#).
- η υπόθεση σηκώνει τσιγάρο, βλ. λ. [υπόθεση](#).
- θα σε πάρει και θα σε σηκώσει! βλ. λ. [παίρνω](#).
- θα σε πάρει ο διάβολος και θα σε σηκώσει! βλ. λ. [διάβολος](#).
- με πήρε και με σήκωσε, βλ. λ. [παίρνω](#).
- μέχρι να σηκώσει το δεξί του, βρομάει τ' αριστερό του, βλ. λ. [δεξί](#).

- μέχρι να σηκώσει το ένα του πόδι, αραχνιάζει τ' άλλο ή μέχρι να σηκώσει το ένα του πόδι, βρομάει τ' άλλο ή μέχρι να σηκώσει το ένα του πόδι, του τρώει ο λύκος τ' άλλο, βλ. λ. [πόδι](#).
- μου σηκώνει τα μυαλά ή μου σηκώνει το μυαλό, βλ. λ. μυαλό.
- μου σηκώνει το νου, βλ. λ. [νους](#).
- όποια πέτρα κι αν σηκώσεις, θα τον βρεις από κάτω, βλ. λ. [πέτρα](#).
- πήρε ό,τι σηκώνει η μύγα στο φτερό της, βλ. λ. [μύγα](#).
- που να πάρ' ο διάβολος και να σε σηκώσει! βλ. λ. [διάβολος](#).
- πρόσεχε, γιατί το μεγαλύτερο κομμάτι θα το σηκώσει το μυρμήγκι! βλ. λ. [μυρμήγκι](#).
- σηκώνει η πλάτη μου ή σηκώνουν οι πλάτες μου, βλ. λ. [πλάτη](#).
- σηκώνει κουβέντα η υπόθεση ή η υπόθεση σηκώνει κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- σηκώνει κουβέντα το θέμα ή το θέμα σηκώνει κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- σηκώνει κουβέντα το πράγμα ή το πράγμα σηκώνει κουβέντα, βλ. λ. [κουβέντα](#).
- σηκώνει νερό, βλ. λ. [νερό](#).
- σηκώνει νερό η υπόθεση ή η υπόθεση σηκώνει νερό, βλ. λ. [νερό](#).
- σηκώνει νερό το θέμα ή το θέμα σηκώνει νερό, βλ. λ. [νερό](#).
- σηκώνει νερό το πράγμα ή το πράγμα σηκώνει νερό, βλ. λ. [νερό](#).
- σηκώνει συζήτηση η υπόθεση ή η υπόθεση σηκώνει συζήτηση, βλ. λ. [συζήτηση](#).
- σηκώνει συζήτηση το θέμα ή το θέμα σηκώνει συζήτηση, βλ. λ. [συζήτηση](#).
- σηκώνει συζήτηση το πράγμα ή το πράγμα σηκώνει συζήτηση, βλ. λ. [συζήτηση](#).
- σηκώνει πολλά η καμπούρα μου, βλ. λ. [καμπούρα](#).
- σηκώνει τα πόδια της, (για γυναίκες) βλ. λ. [πόδι](#).
- σηκώνει το καπάκι ή το σηκώνει το καπάκι, βλ. λ. [καπάκι](#).
- σηκώνει το σακάκι ή το σηκώνει το σακάκι, βλ. λ. [σακάκι](#).
- σηκώνει το ποτό ή το σηκώνει το ποτό, βλ. λ. [ποτό](#).
- σηκώνουν το νεκρό, βλ. λ. νεκρός.
- σηκώνω αντάρτικο, βλ. λ. αντάρτικο.
- σηκώνω καπάκι, βλ. λ. [καπάκι](#).
- σηκώνω κεφάλι, βλ. λ. [κεφάλι](#).

- σηκώνω λαγό, βλ. λ. λαγός·
- σηκώνω λευκή σημαία, βλ. λ. [σημαία](#)·
- σηκώνω λεφτά απ' την τράπεζα, βλ. λ. λεφτά·
- σηκώνω μπαϊράκι, βλ. λ. μπαϊράκι·
- σηκώνω μύτη, βλ. λ. [μύτη](#)·
- σηκώνω οικοδομή, βλ. λ. [οικοδομή](#)·
- σηκώνω πανί ή σηκώνω πανιά, βλ. λ. πανί·
- σηκώνω παντιέρα, βλ. λ. παντιέρα·
- σηκώνω σκόνη, βλ. λ. [σκόνη](#)·
- σηκώνω στα χέρια (κάποιον), βλ. λ. [χέρι](#)·
- σηκώνω σταυρό, βλ. λ. [σταυρός](#)·
- σηκώνω στην πλάτη μου ή σηκώνω στις πλάτες μου, βλ. λ. [πλάτη](#)·
- σηκώνω τ' αεροπλάνο, βλ. λ. αεροπλάνο·
- σηκώνω τα βάρη, βλ. λ. βάρος·
- σηκώνω τα μανίκια, βλ. λ. μανίκι·
- σηκώνω τα χέρια, βλ. λ. [χέρι](#)·
- σηκώνω τη γειτονιά το ποδάρι ή σηκώνω στο ποδάρι τη γειτονιά, βλ. λ. [γειτονιά](#)·
- σηκώνω τη γειτονιά στο πόδι ή σηκώνω στο πόδι τη γειτονιά, βλ. λ. γειτονιά·
- σηκώνω τη μύτη (μου), βλ. λ. [μύτη](#)·
- σηκώνω τη σημαία, βλ. λ. [σημαία](#)·
- σηκώνω τη φωνή (μου), βλ. λ. φωνή·
- σηκώνω (την) άγκυρα, βλ. λ. άγκυρα·
- σηκώνω την τράπεζα, βλ. λ. [τράπεζα](#)·
- σηκώνω τις πλάτες (μου), βλ. λ. πλάτες·
- σηκώνω το βάρος, βλ. λ. βάρος·
- σηκώνω το γάντι, βλ. λ. γάντι·
- σηκώνω (το) μαγαζί, βλ. λ. μαγαζί·
- σηκώνω το ποτήρι, βλ. λ. ποτήρι

- σηκώνω το σταυρό του μαρτυρίου, βλ. λ. [σταυρός](#).
- σηκώνω το ταμείο, βλ. λ. ταμείο.
- σηκώνω το τηλέφωνο, βλ. λ. [τηλέφωνο](#).
- σηκώνω το τραπέζι ή σηκώνω τραπέζι, βλ. λ. [τραπέζι](#).
- σηκώνω το χέρι, (για μαθητές), βλ. λ. [χέρι](#).
- σηκώνω τον κόσμο στο ποδάρι ή σηκώνω στο ποδάρι τον κόσμο, βλ. λ. [κόσμος](#).
- σηκώνω τον κόσμο στο πόδι ή σηκώνω στο πόδι τον κόσμο, βλ. λ. [κόσμος](#).
- σηκώνω τον τόνο της φωνής μου, βλ. λ. φωνή.
- σηκώνω τους ώμους μου, βλ. λ. ώμος.
- σηκώνω ύψωμα, βλ. λ. ύψωμα.
- σηκώνω φωνή, βλ. λ. φωνή.
- σηκώνω χαρτί, βλ. λ. [χαρτί](#).
- σηκώνω χέρι (εναντίον κάποιου), βλ. λ. [χέρι](#).
- σηκώνω χρήματα, βλ. λ. [χρήμα](#).
- σηκώνω ψηλά τα χέρια μου, βλ. λ. [χέρι](#).
- σήκωσαν όλο το σπίτι, βλ. λ. σπίτι.
- σήκωσε όλο το μαγαζί, βλ. λ. μαγαζί.
- σήκωσε όλο το χαρτί, βλ. λ. [χαρτί](#).
- σήκωσε όλο το χρήμα, βλ. λ. [χρήμα](#).
- τα σηκώνει (ενν. τα πόδια της), είναι γυναίκα που δέχεται εύκολα να υποστεί τη σεξουαλική πράξη: «είναι τόσο αφελής γυναίκα, που με δυο τρία γλυκόλογα τα σηκώνει αμέσως».
- το κρασί σηκώνει νερό, βλ. λ. [κρασί](#).
- τον έχω σήκω πάνω, κάτσε κάτω, λέγεται για να δηλώσουμε την απόλυτη εξουσία μας επάνω σε κάποιον: «σε μας κάνει το σκληρό, αλλά η γυναίκα του τον έχει σήκω πάνω, κάτσε κάτω». (Λαϊκό τραγούδι: **σήκω πάνω, κάτσε κάτω** αγανάκτησα και βλαστήμησα την ώρα που σ' αγάπησα, ώσπου έγινα θηρίο κι επαναστάτησα).
- τον έχω σήκω σήκω, κάτσε κάτσε ή τον έχω σήκω κάτσε, κάτσε σήκω, βλ. φρ. τον έχω σήκω πάνω, κάτσε κάτω.
- τον πήρε και τον σήκωσε, βλ. λ. [παίρνω](#).
- τον σηκώνω στην πλάτη, βλ. λ. [πλάτη](#).
- ώσπου να σηκώσει το ένα του πόδι, αραχνιάζει τ' άλλο ή ώσπου να σηκώσει το ένα του πόδι, βρομάει τ' άλλο ή

ώσπου να σηκώσει το ένα του πόδι, του τρώει ο λύκος τ' άλλο, βλ. λ. [πόδι](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας